

Aningaasaatikillioortut

Piffissami 2013-imit 2017-imut

Imarisai

1. Aallaqqaasiut	3
2. Naatsorsuinermi periaatsip nassuiarnera	4
3. Misissuinerup inerneru	10

1. Aallaqqaasiut

Saqqummersitami pineqartumi Kalaallit Nunaanni aningaasaatikiillortutut taaneqarsinnaasut saqqummiunneqarput. Pingaarnertut isiginiarneqarput ukioqqortussuseq, suaassuseq, ilaqutariit aammalu sumiiffik najugaqarfusoq. Qallunaat paasisimasallit ataatsimiitsitaliaannit piitsuussusermut suliaq tunngavigalugu agguaqatigiissillugu isertitanut misissuineq suliarineqarpoq. Politikikkut piitsuussutsimut killigititamik aalajangiisoqarnikuunnginnera ersersinniarlugu Kalaallit Nunaanni misissuinermi pineqartut piitsutut taaneqanngillat aningaasaatikiillortulli taaneqarlutik.

Saqqummersitap ilusilersornera

Saqqummersitap immikkoortuata aappaani misissuinermit tunngaviusoq pingaarnersiorneqarpoq. Qallunaat paasisimasallit ataatsimiitsitaliaannit piitsuussutsimut suliaq tunngavigineqarpoq¹. Naatsorsueqqissaartarfiup qallunaat periaasiannik allaanerusumik atugaqarluni misissuiffigisimasaani isumaliutersuutit pingaarnertut naatsumik nassuiarneqarput.

Immikkoortut pingajuanni kalaallinut misissuinermi inernerit suliarineqarput. Inuit aningaasaatikiillortutut taaneqarsinnaasut amerlassusaat kisitsisini saqqummiunneqarput ilaqutariinnut, ukioqqortussutsinut, suaassutsinut sumiiffinnilu najugaqarfiusunut immikkoortiterlugit.

Pineqartuq aningaasaatikiillortutut inissisimasutut taaneqarpoq ukiut pingasut ingerlanerini isertitat killissarititami appasinnerusumik inissisimappata. Aningaasaatikiillortutut killigititaasoq aalajangiussa, isertitat annertussusiisa agguaqatigiissinnerini 50 aammalu 60 pct.-ianni imaluunniit ataallugu inissisimapput.

Naatsorsuutini allanit assigiinngissutsit

Naatsorsueqqissaartarfiup isertitanut kisitsisitigut paasissutissaataani piffissani tulleriaani nunat assigiinngitsut akornanni isertitat nikingassutaannut naatsorsuutinit tunngasut saqqummiunneqareerput².

Gini-koefficienti, piitsuussuseq allanut naleqqiullugu (Risk of Poverty-rate) aammalu ratio 80/20 assigiinngitsuupput pingasut aningaasaqarnermut nikingassutsimut naatsorsuutaasartut, assigiinngitsunik sammiveqarlutik isertitat nikingassutaanik nassuiaasut.

Naatsorsuutit pingasut tamarmik immikkut isertitat nikingassutaanik nassuiaateqarput.

- Gini-koefficienti isertitat tamakkerlugit nikingassutaanik naatsorsuutaavoq,
- allanut naleqqiullugu piitsuussutsinut naatsorsuutini (at-Risk of Poverty-rate) isertitat annikinnerpaat sammiveqarput aammalu
- ratio 80/20-mi naatsorsuutini isertitat annertunerpaat annikinnerpaallu inissisimanagerat nassuiarneqarluni.

¹ Ekspertudvalg for fattigdom, 2013. En dansk fattigdomsgrænse – analyser og forslag til opgørelsesmetoder.

² Naatsorsueqqissaartarfik, 2017. 2017-imi isertitat.

Saqqummersitap saniatigut Naatsorsueqqissaartarfik tabelinik immikkoortunik inoqutigiinni meerartaqartuni isertitat agguataarnerinut ersersitsisunik isertitanut kisitsisitigut paasissutissani saqqummersitsivoq.

Saqqummersitsinermi aammalu saqqummertussani tulliuttuni tunngaviusut

Aningaasaqarnermut Inatsimmit 2015-imeersumit Naatsorsueqqissaartarfik annertunerusumik aningaasaliiffiqineqarpoq, ilaatigut *aningaasaqarnikkut ajornerusumik inissisimasut* kisitsisitigut paasissutissaannik suliaqarnissamut aningaasaliisussamik.

Saqqummersitaq ukiumut ataasiarluni Naatsorsueqqissaartarfimmi isertitanut kisitsisitigut paasissutissanut ilassutaalluni saqqummersinneqartarpoq.

Aningaasaatikillioortut pillugit saqqummersitaq ukiut pingajussaat saqqummersinneqarpoq. Aappariilertarnerit, ataataasutut nalunaarsuinerit allallu pissutigalugit ilaqutariit pillugit paasissutissat ukiumut ataasiarlugit iluarsaaneqartarput. Aningaasaatikillioortut pillugit paasissutissanut tunngaviulluortut, inunnik isumaginninnermut, ilinniartitaanermut aamma isertitanut paasissutissat ilaatigut aamma iluarsaaneqartarput. Taamaattumik saqqummersitamit uani kisitsisit piffissami 2011-miit 2017-imut paasissutissat iluarsaaneqarmata decembarimi 2017-imi saqqummersitamit “2012-miit 2016-imut aningaasaatikillioortut”-nit inernerit nikingassuteqarsinnaapput.

Kisitsisaataasivik

Kisitsisaataasivimmi kisitsisinik nammineq toqqartukkanik soorlu najukkanut, ukiunut, suaassutsinut aammalu piffissanut uuttuutit katiternerisigut aallertoqarsinnaavoq. Kisitsisaataasivimmi kisitsisit 2011-miit pissarsiarineqarsinnaapput.

2. Naatsorsuineri periaatsip nassuiarnera

Nassuiaatit aammalu atornissaannut piareersarnerat

Naatsorsueqqissaartarfiup qallunaat paasisimasallit ataatsimiitsitaliaannit piitsuussutsimut suliami nassuiaatit atorpai. Aningaasaatikillioortuuneq ima nassuiarneqarpoq:

”Pineqartoq imaluunniit ilaqutariit malunnartumik ajornakusoornerusumik inunnut allanut sanilliullugit inuunermi atugaqartuupput, atugarisallu pissakillioormik pissuteqarput, pingaartumik aningaasaqarnikkut. Ataavartumik aammalu pineqartoq ilaqutariilluunniit periarfissaqanngillat imaluunniit killilimmik namminneq kajumissutsimik atugarisat allannagortinnissaannut periarfissaqarput.”³

³ Ekspertudvalget for fattigdom, 2013. En dansk fattigdomsgrænse – analyser og forslag til opgørelsesmetoder, qupp. 7

Aningaasaatikillioortunut nassuiaat qallunaatut piitsuussutsimut killigititanut nassuiaat aallaavigalugu atorneqarpoq. Nassuiaatilli atornera qallunaatuumiit allaanerussuteqarpoq, misissuinermi nalunaarsuutit Kalaallit Nunaanni tigussaasut, inatsiseqarnikkullu assigiinnigissutsit pissutigalugit naatsorsuutillu ajornaatsuutinniarlugit.

Kalaallit Nunaanni aningaasaatikillioortut misissornerini uku peqataatinneqarput:

- Pineqartoq ukiuni tulleriinni pingasuni isertitanut killigititamit appasinnerusumik atoriaannarnik isertitaqarsimappat
- Pineqartoq meeqqat atuarfiannit qaffasinnerusumi ilinniartuunngippat imaluunniit ilaqutariinni inersimasoq meeqqat atuarfiannit qaffasinnerusumik ilinniakkamik ingerlatsinngippat.⁴
- Pineqartoq Utoqqaat Illuanni, plejehjemimi imaluunniit innarluutilinnut inissiisarfimmi najugaqartutut allassimanngippat.

Ataani tunngavigineqartut itisilerneqarput:

Isertitanut nassuiaat

Ukiumut isertitat atoriaannaat (isertitat akileraaruseriikkat aammalu isumaginnittoqarfimmit nuussinerit ilanngullugit) aallaavigalugit aningaasaatikillioorneq aalajangerneqarpoq. Piffissami atuinissamut periarfissiisuni isertitat atoriaannaat naatsorsuisinnaanermut periarfissiipput.

Isertitat atoriaannaat atuisinnaanermut tamakkiisumik periarfissiinnigillat. Pingaartumik inuiaqatigiinni minnerusuni nalilersorneqarpoq aningaasaqarnermut aalisarneq piniarnerlu pingaaruteqartuusut. Saniatigut pisortat ikiorsiissutinik aaqqissuusaqarput atuisinnaanermut sunniuteqartunik isertitanulli atoriaannarnut ilanngullugit kisitaanngitsunik. Assersuutigalugu taaneqarsinnaapput isumaginninnikkut ulluunerani paaqqinniffinni akiligassaannigsumik inissaqartitaanerit aammalu namminerisamik ineqarnermi tapiissutit attartortakkani ineqarnermut tapiissutinut sanilliullugit isertitanut atoriaannarnut naatsorsukkanut ilanngullugit kisitaanngitsut.

Ilaqutariit aningaasaatikillioortut amerlanertigut Pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 20. november 2006-imeersoq tunngavigalugu ikiorserneqartarput. Inatsit malillugu ikiorsiisarnemi pisortani allaffissormikkut aammalu nalunaarsuinermi periaatsit assigiinnigitsut ilaqutariit akornanni aammalu pisortanit ulluunerani ornittakkanut, eqqagassalerinermut il.il. atatillugit ilaqutariit ataasiakkaat isertitaannut nalunaarsorsimasunut sunniuteqarsinnaapput.

⁴ Ilaqutariinnermut nassuiaatip eqikkaarneqarneranut Naatsorsueqqissaatarfiup 1994-imit 2016-imut ilaqutariit kisitsisitigut paasisutissaannut saqqummersitaa innersuussutigineqarpoq.

Taamatuttaaq meeqqanut akilersuutit tiguisussap inuuniarneranut sunniuteqarsinnaapput. Akilersuutit A-nik tunniussisarneq meeqqap isertitaanut nalunaarsorneqartanngilaq taamatullu ilaqutariit isertitaannut kisitsinermi ilaatinneqarani. Akilersuutit nalinginnaasoq meeqqamut ataatsimut ukiumut 12.000 kr.-inik annertussuseqarpoq.

Ilaqutariit, inoqutigiit aammalu naligiissitsineq

Isertitat uuttuutit tulluarsarlugit aningaasartuutit annerusunut soorlu ineqarnermut akiliummut, imermut, kallerup inneranut, kiassarnermut, sillimmasiinermut, nerisassanut il.il. naatsorsorneqarput.

Naatsorsueqqissaartarfik ilaqutariit kisitsisitigut paasissutissaannik suliaqarnikuuvoq, tassani inoqutigiit akornanni eqqarleriinnermut atassuteqarnerit aallaavigalugit inoqutigiit ilaat ilaqutariinnut arlalinnut immikkoortiterneqarput.

Isertitanut kisitsisitigut paasissutissani inuit inoqutigiillu isertitaannik misissuinermit imaqartartup akerlianik misissuinermit matumani ilaqutariit isertitaat aallaavigineqarput.

Kialluunniit inuttaasup inuit nalunaarsuiffiannut ulloq unnuarluni sumi uninngaveqarnerluni nalunaarutigissavaa. Taamaattoq inuit najugaqarnermut paasissutissai kukkuneqanngivissortuunngillat.

Pineqartut ukiup naalernerani ilaqutariinnut attaveqarfigisimasaannut isertitaat atassusigaapput. Piffissaq ilaqutariinnut naatsorsuiffigineqartoq misissuinerup inernerinut sunniuteqarsinnaavoq. Assersuutigalugu pineqartut ukiup ingerlanerani angerlarsimaffimmit nuussimasut avissimasulluunniit ilaqutariinni allanngortoqarnerup kingunerisaanik isertitakitsutut misissuinermit ilaapput, ukiup annerpaartaani ilaqutariinni isertitakkaani ilaasimagaluarlutik.

Isertitat nalilersornerini ilaqutariit annertussusaat katitigaanerallu aallaavigineqarput (isertitat naligiissinnerat). Ilaqutariit ataatsimut aningaasaqartuunerat aammalu angerlarsimaffimmi annertuunik ingerlatsinermit atuinermit iluaqutissartaqarnera pissutigalugu. Ilaqutariit isertitaat isertitanut kisitsisitigut paasissutissalerinermit OECD-p malittarisassai malillugit isertitat naligiissinneqarput.

Isertitat naligiissinnerat ilaqutariit tamakkiisumik isertitaat ilaqutariit katitigaanerisa uuttuutaannik naleqqussakkamik agguarneqarluni kisinneqarpoq. Ilaqutariinni inersimasoq siulleg (14 sinnerlugit ukiulik⁵) 1-imik uuttuuteqarpoq. Inersimasut allat tamarmik immikkut 0,5-imik uuttuuteqarput meeqqallu tamarmik immikkut 0,3-mik uuttuuteqarlutik. Taamaasilluni ilaqutariit immikkut tamarmik naligiissitsinermit uuttuutaat katillugit kisinneqarput. Ilaqutariit marlunnik inersimasortallit pingasunillu meerartallit $1 + 0,5 + 0,3 + 0,3 + 0,3 = 2,4$ -imik naligiissitsinermit

⁵ OECD-mi malittarisassat malillugit inersimasut tassaapput minnerpaamik 14-inik ukiullit, meeqqallu tassaallutik 14-it inorlugit ukiullit. Malugeqquneqarpoq nassuiaat una isertitat naligiissinneranut taamaallaat atornerqarmat. Allani meeqqanut inersimasunullu ukiunut killigitat ilaqutariit kisitsisitigut paasissutissaanni killigitat atornerqarput.

uuttuuteqarput. Ilaqutariinni isertitat 300.000 koruuniusimappata isertitat naligiissinnerat 300.000 kr./2,4 = 125.000 koruuniusimassapput inersimasup kisimiittut isertitaanut sanilliunneqarsinnaalluni.

Isertitanut killissarititami appasinnerusut

Isertitanut killissarititami appasinnerusiq qallunaat misissuineranni inuit isertitaasa atoriaannaat agguaqatigiissinneranni 50 pct.-iannut aalajangersimavoq. Agguaqatigiissinnerat tassaavoq isertitat annertussusiisa qaffasissusaanni qeqqaniittoq, affaani inuit isertitaqarnerusut aammalu affaani inuit isertitakinnerusut inissisimapput.

Aningaasaatikillioortutut taaneqassagaanni isertitat ukiuni tulleriini pingasuni isertitanut killissarititami appasinnerusiq ataallugu ukiuni pineqartuni inissisimasariaqarput.

Isertitanut kisitsisitigut paasissutissat malillugit⁶ Kalaallit Nunaat Danmarkimit naligiinnginnerusunik isertitaqarpoq aamma isertitat agguaqatigiissillugit isertitat appasinnerupput. Taamaattumik kalaallinut killigititaasup isertitat agguaqatigiissinnerini 50 pct.-imik qaffasinnerunissaa tunngavilersuutigineqarpoq. Tamannalu tunngavigalugu isertitat agguaqatigiissinnerini 50 aammalu 60 pct.-it killigitat assigiinngitsut marluk suliarineqarput.

Kalaallit Nunaanni misissuinermi isertitat tamakkiisut agguaqatigiissinnerat ukiunut pineqartunut immikkut kisinneqarput, qallunaat misissuineranni allanngorannerit assigiissaarniarlugit ukiuni pingasukkaanni isertitat agguaqatigiissinnerisa akerlianik. Periaaseq piuminarsarniarlugu kalaallinut periaaseq toqqarneqarpoq aammalu ingerlaannartumik agguaqatigiissitsineq piffissami ingerlasumi isertitakitsut amerlassusaannut malunniuteqanngitsutut nalilerneqarmat.

2.1 2013-imit 2017-imut misissukkat isertitat agguaqatigiissinnerisa qeqqani inissisimasut

	2013	2014	2015	2016	2017
	kr.				
Ilaqutariit isertitaat atoriaannaat naligiissitat	138.576	138.096	145.303	152.257	153.625

Nassuiaat: Ukiuni pingasuni isertitani pineqartuni ukiumi kingullermi isertitat agguaqatigiissinneqarput.

Pisuussutit

Qallunaat misissuineranni pineqartut 100.000 koruunit sinnerlugit pisuussutillit (2010-minngaanneersut) piitsutut taaneqanngillat. Massakkuugallartoq Naatsorsueqqissaartarfik nalunaarsuutinik tulluuartunik inuit pisuussutaannut tunngasunik eqqortunik suliaqarnissamut periarfissaqanngilaq, tunngavigineqartorlu tamanna kalaallinut misissuinermi ilanngunneqanngilaq. Tunngavilersuutip ilanngunneqannginnera misissuinerup inernerinut annerusumik malunnaateqannginnera

⁶ Naatsorsueqqissaartarfiup saqqummersitaa "2017-imi isertitat" takuuk.

naatsorsuutigineqarpoq, ilaqutariit ataatsikkut isertitakitsut annertuunillu pisuussutillit arlaqanngissorineqarmata.

Ulloq unnuarlu paaqqinniffinni najugallit

Utoqqaat illuini, plejehjemini aammalu innarluutilinnut inissiisarfinni ineqartut pingaartumik utoqqalinermi aammalu siusinaartumik soraarnerussutisiaqartuusarput. Inatsimmi aalajangersimavoq soraarnerussutisiallit ulloq unnuarlu paaqqinniffinni najugaqartut soraarnerussutisiat tunngaviusut 20 pct.-ii kaasarfimmiutut tunniunneqartassasut sinneruttullu ineqarnermut akiliutitut uninngatinneqartassasut.

Ulloq unnuarlu paaqqinniffinni najugaqartut isertakitsuusarnerat pissutaalluni nerisaqarnermut ineqarnermullu akiliineq ajorput. Misissuinermilu matumani pineqartut piffissami misissuiffiusup naanerani inissiisarfinni ineqartut ineqarsimasulluunniit aningaasaatikillioortut misissukkat annertussusaanut kisitsinermi ilaatinneqanngillat. Taakkununga ilaapputtaaq meeqqanut inuusuttunullu ulloq unnuarlu paaqqinniffinni najugaqartut aamma 18-it sinnerlugit ukioqarsinnaasut, inuiaqatigiinnut ikaarsaarnissamut piareersarneq imaluunniit inissanik neqeroorutinik amigaateqarneq pissutigalugu ulloq unnuarlu paaqqinniffinniittut.

Ulloq unnuarlu paaqqinniffinni najugaqartut adressi malillugu uppernarsarneqarput. Pineqartut ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiup adressia atorlugu kaasarfimmiulerneqartartut paaqqinniffinnili najugaqanngitsut ilaatigut naammattuugassaapput. Taamaattoqartillugu pineqartoq inoqutigiinni najugaqartutut naatsorsorneqartarpoq.

Ilinniartut

Inuit meeqqat atuarfiannit qaffasinnerusuni ilinniartut aammalu inuit inersimasunik meeqqat atuarfiannit qaffasinnerusumit ilinniakkanik ingerlataqartunik ilaqutaqartut, aningaasaatikillioortut kisitsinermi tunngavilersuutinik naammassinnikkaluarpataluunniit misissuinermi ilaannngillat. Killiliineq tamanna toqqarneqarpoq aningaasaqarnikkut inissisimaneq namminerisamik qinikkatut aammalu ataavartuunngitsutut isigineqarnera pissutigalugu.

Inuk ilinniartutut naatsorsuutigineqarpoq pineqartoq piffissap misissuiffiusup naanerani Naatsorsueqqissaartarfiup ilinniartunut ingerlatsisunut nalunaarsuiffiani ISCED-imi qaffasissuseq 3, imaluunniit taanna qaangerlugu ilinniartutut nalunaarsorsimappat.

Meeqqat pingasut ataallugit ukiullit

Suleriaaseq malillugu piffissami misissuiffiusumi inuit pingasunik ukioqalersimannngitsut ukiuni pingasuni Kalaallit Nunaanni najugaqarsimannngillat. Taamaattumik tunngavilersuutit malillugit ilaqutariinni aningaasaatikillioortut inissisimasoqartillugu meeqqat pingasut ataallugit ukiullit aningaasaatikillioortutut naatsorsuutigineqartarput.

Meeqqat angajoqqaaminni najugaqanngitsut

Meeqqat minnerpaamik angajoqqaani ataaseq najugaqatiginngippagu meeqqat angajoqqaamini najugaqanngitsunut naatsorsuutigineqarpoq. Meeqqat angajoqqaaminni najugaqanngitsut tassaagajunnerupput meeqqat ilaqtaminni allani najugallit, ilaqtariinni ilasiaasut, isumaginninnikkut inissiisarfinni najugallit imaluunniit kollegiani najugallit. Meeqqat ilinniarnerminnut atatillugu angajoqqaaminni najugaqanngitsut aammalu meeqqat isumaginninnikkut inissiisarfinni najugallit amerlanertigut misissukkanut ilaatinneqanngillat qulaani taaneqareersutut ilinniartunut aammalu meeqqanut isumaginninnikkut inissiisarfinni najugalinnut tunngavilersuutit peqqutigalugit. Taamatullu meeqqat angajoqqaaminni najugaqanngitsut sinneruttut misissuinermi ilaatinneqanngillat Naatsorsueqqissaartarfiup inunnut nalunaarsuiffiani paasissutissat ullumikkut atuuttut malillugit aningaasaqarnikkut inuunermi atugaat nalilersorneqarsinnaanngitsutut isigineqarmata.

Misissukkat amerlassusaat

Misissuinermi anguniakkat pingaarnerit ilagaat aningaasaatikiillortut agguaqatigiissinnerisa ineriartornerat nakkutigissallugu. Aningaasaatikiillortut amerlassusaannik naatsorsuinerup saniatigut pingaartuuvoq misissukkat amerlassusaat toqqassallugu, tassaasoq aningaasaatikiillortut amerlassusaat tabel 2.2. malillugu takuneqarsinnaasoq.

2.2 2013-imit 2017-imut misissukkat ilaatinneqanngitsut amerlassusaat aammalu pissutaasut

	2013	2014	2015	2016	2017
Ilaaitaagallartut	56.282	55.983	55.847	55.860	55.877
Ukioq naallugu Kalaallit Nunaanni najugaqarsimanninnermi ilaatinneqanngitsut	1.689	1.785	1.833	2.019	1.873
Piffissaq misissuiffiusoq tamakkerlugu Kalaallit Nunaanni najugaqarsimanninnermi ilaatinneqanngitsut	2.379	2.245	2.382	2.428	2.658
Isumaginninnikkut inissiisarfinni najugaqartut ilaatinneqanngitsut	852	899	907	903	930
Ilinniartut taakkulu ilaqtataat ilaatinneqanngitsut	4.511	4.599	4.739	4.525	4.642
Baseniittut stationiniittullu ilaatinneqanngitsut	114	100	80	76	71
Meeqqat angajoqqaaminni najugaqanngitsut ilaatinneqanngitsut	808	770	740	740	716
Ilaqtariinni isertitanganngitsut ilaatinneqanngitsut	223	255	273	201	181
Misissukkat amerlassusaat	45.706	45.330	44.893	44.968	44.806

Misissukkat amerlassusaanni pineqartut tamarmik Kalaallit Nunaanni inuit nalunaarsuiffianni najugaqartutut nalunaarsorsimasut aammalu meeqqat pingasut inorlugit ukiullit inuunertik tamaat Kalaallit Nunaanni inuit nalunaarsuiffianni nalunaarsorsimasut tunngavigineqarput. Pineqartut najugaqarnermut tunngavigineqartunut taaneqareersunut inuit nalunaarsuiffianni 1. januaarimit najugaqartutut nalunaarsukkanit misissorneqarput. Piffissap ilaani ukiut marluk nikinneranni Kalaallit Nunaanni aallaqqasimasut, imaluunniit Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut aammalu 1. januaari tikitsinnagu Kalallit Nunaannut nuussimasut misissuinermit ilaatinneqanngillat. Taaneqareersutulli inuit ukioq naallugu Kalaallit Nunaanni akileraartartuusimannngitsut ilaatinneqanngillat.

Piffissamilu misissuiffiusumi Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugaqarsimanngitsut saniatigut piffissap misissuiffiusup naanerani kommunit avataanni najugaqarsimasut ilaatinneqanngillat, aammalu kommunit iluanni illoqarfimmi, nunaqarfimmi imaluunniit savaateqarfimmi najugaqartutut nalunaarsorsimanngitsut ilaatinneqanngillat. Tassani assersuutigalugu najugaq stationiusinnaavoq.

Taamatuttaa inuit qallunaatut innuttaassuseqanngitsut aammalu Savalimmiuni inunngorsimasut ilaqutariinni isertitaqarsimanngitsutut nalunaarsimasut imaluunniit misissuinerup ukiuani kingullermi isertitaqarsimanngitsut ilaatinneqanngillat. Taaneqartoq kingulleq inunnik Kalaallit Nunaanniit nuussimasunik kinaassusersiiniarluni misissuinermi ingerlanneqarpoq, inunnilli nalunaarsuisarfimmi nalunaarsorneqarneri kingusinaarsinnaapput.

Naggataagullu ilinniartunut, isumaginninnikkut inissiisarfimmi najugaqartunut aammalu meeqqamut angajoqqaaminni najugaqanngitsunut qulaani tungavilersuutit tunuliaqutaralugit piffissap misissuiffiusup naanerani inuit inissisimaffiat malillugit ilanngunneqanngillat.

3. Misissuinerup inerneru

Immikkoortumi matumani misissuinerup inerneru tabelinngorlugit saqqummiunneqarput. Tabelini takuneqarsinnaapput inuit amerlassusaat isertitat agguaqatigiissinnerini 50 pct.-iat ataallugu inissisimasut inuit amerlassusaat uuttuutitut aammalu procentinngorlugit immikkoortiterneri. Aningaasaatikillioortut pillugit naatsorsuutitut annertunerusunut, matumani isertitat agguaqatigiissinnerini killigititap 60 pct.-iat ataallugu inissisimasunut Naatsorsueqqissaartarfiup Kisitsisaataasivia: bank.stat.gl innersuussutigineqarpoq, tassani tabelinik annertunerusunik aallersinnaaneq periarfissaavoq.

Isertitat agguaqatigiissinnerisa ataani inissisimasut amerlassusaat nikerarsinnaavoq, tamanna Kalaallit Nunaanni innuttaasut ikittunnguunerannik aammalu taakku ingerlaartarnerinik peqquteqarpoq. Tamanna ersarinnerulertarpoq misissukkanut uuttuutit ersarinneruleriartornerini. Taamaattumik ukiuni allannguutit ataasiakkaat tungavigalugit annertuumik inerniliisarnissaq mianersuussassaavoq.

3.1. Aningaasaatikillioortut ukiuinut immikkoortiterlugit

Aningaasaatikillioortut naatsorsussagaanni ukiut pingasut ingerlanerini ilaqutariit isertitaat killissarititami appasinnerussapput. Ukiuni taaneqartuni ukiut pingasut ingerlanerini ukiup naanerini kisitsisit atuuttuupput.

2017-imi misissukkat 4 pct.-ii isertitat agguaqatigiissinnerisa 50 pct.-iat ataallugu ukiumut atoriaannarnik isertitaqarsimapput. Aningaasaatikillioortut agguaqatigiissillugu annertunerpaat 15-24-t akornanni ukioqartuupput.

**3.1 2013-imit 2017-imut aningaasaatikillioortut isertitat
agguaqatigiissinnerani 50 pct.-it ataallugit isertitalit amerlassusaat
agguaqatigiissinnerilu, ukiut immikkoortiterneri malillugit**

Ukiut	2013	2014	2015	2016	2017	2017
	Agguaqatigiissinneri					Amerlassusaat
0-iiit 4-nut	6	5	6	6	7	205
5-iiit 9-nut	4	4	4	4	5	130
10-iiit 14-inut	3	2	3	2	3	89
15-iiit 19-inut	5	5	6	6	7	144
20-iiit 24-nut	7	6	7	7	8	230
25-iiit 29-nut	6	7	7	8	8	251
30-iiit 34-nut	4	5	5	5	6	170
35-iiit 39-nut	2	3	3	4	4	123
40-iiit 44-nut	3	2	2	2	2	57
45-iiit 49-nut	3	3	3	3	3	95
50-iiit 54-inut	2	2	2	2	3	121
55-iiit 59-inut	2	2	3	2	3	108
60-iiit 65-inut	2	2	2	2	2	50
65-iiit 69-inut	0	1	1	0	1	10
70-iiit 74-inut	0	0	0	0	0	5
75-it qummullu	1	1	1	0	0	4
Katillugit	3	3	4	4	4	1.792

Najoqutaq: <http://bank.stat.gl/SONOU01>

3.2. Aningaasaatikillioortut immikkoortortaqaqarfinnut immikkoortillugit
2017-imi aningaasaatikillioortut agguaqatigiissinnerinini immikkoortortaqaqarfiit Tasiilaq, Qaanaaq aamma Upernavik agguaqatigiissillugu annertunerpaanik 50 pct.-it ataallugit isertitaqartuusimapput.

**3.2. 2013-imit 2017-imut aningaasaatikillioortut isertitat
agguaqatigiissinnerani 50 pct.-it ataallugit isertitalit amerlassusaat
agguaqatigiissinnerilu, immikkoortortaqaqarfinnut immikkoortiterlugit**

Immikkoortortaqaqarfik	2013	2014	2015	2016	2017	2017
	Agguaqatigiissinneri					Amerlassusaat
Nanortalik	5	6	5	4	6	84
Qaqortoq	3	3	3	3	3	81
Narsaq	4	4	4	3	4	57
Paamiut	1	2	2	2	3	33
Nuuk	2	2	2	3	3	403
Maniitsoq	2	3	3	3	3	77
Sisimiut	3	2	2	2	2	94
Kangaatsiaq	8	5	7	6	7	77
Aasiaat	4	3	4	3	4	88
Qasigiannugit	3	2	2	1	2	23
Ilulissat	2	2	2	2	2	92
Qeqertarsuaq	1	1	1	2	2	16
Uummannaq	1	2	1	2	2	46
Upernavik	7	8	9	9	10	243
Qaanaaq	9	10	10	9	13	88
Tasiilaq	10	11	11	11	11	277
Ittoqqortoormiit	6	3	5	4	4	13
Katillugit	3	3	4	4	4	1.792

Nassuiaat: Ivittuut Nuummur ilaavoq

Najoqutaq: <http://bank.stat.gl/SONOU02>

3.3. Aningaasaatikillioortut illoqarfinnut nunaqarfinnullu immikkoortillugit

Illoqarfinni nunaqarfinnilu aningaasaatikillioortut isertitat agguaqatigiissinnerini 50 pct.-imiittut assigiinneqaat. 2017-imi nuna tamakkerlugu illoqarfinni aningaasaatikillioortut agguaqatigiissinnerat 3 pct.-iuvoq, nunaqarfinnilu savaateqarfiit ilanngullugit, 8 pct.-iulluni.

3.3. 2013-imit 2017-imut aningaasaatikillioortut isertitat agguaqatigiissinnerini 50 pct.-it ataallugit isertitalit amerlassusaat agguaqatigiissinnerilu, illoqarfinnut nunaqarfinnullu immikkoortiterlugit

	2013	2014	2015	2016	2017
	Amerlassusaat				
Illoqarfiit	1.036	1.015	1.086	1.055	1.263
Nunaqarfiit	511	497	533	520	529
Katillugit	1.547	1.512	1.619	1.575	1.792
	Agguaqatigiissinneri				
Illoqarfiit	3	3	3	3	3
Nunaqarfiit	7	7	8	8	8
Katillugit	3	3	4	4	4

Nassuiaat: Savaateqarfiit nunaqarfinnut ilaapput
 Najooqutaq: <http://bank.stat.gl/SONOU02>

3.4. Inersimasut aningaasaatikillioortut ilaqtariit qanoq ittuunerinut immikkoortillugit

Inersimasut kisermaat imaluunniit aappariit aningaasaatikillioortut immikkoortinneqarsinnaaneri ilaqtariit kisitsisitigut paasissutissaasa ajornarunnaarsippaat. Saniatigut ilaqtariit meeqqat inuusuttullu angajoqqaaminni najugallit amerlassusaat malillugit immikkoortiterneqarsinnaalerput. Tabel 3.4.-mi takuneqarsinnaavoq inersimasut kisermaat, inersimasunut aappariinnut sanilliullugit, agguaqatigiissinnerini annertunerpaallutik aningaasaatikillioortut taaneqarsinnaasut.

3.4. 2013-imit 2017-imut aningaasaatikillioortut amerlassusaat agguaqatigiissinnerilu, ilaqtariit qanoq ittuunerinut aamma meeqqat inuusuttullu angajoqqaaminni najugallit amerlassusaannut immikkoortillugit

	2013	2014	2015	2016	2017
Amerlassusaat					
Kisermaat meeraqanngitsut	739	752	822	849	938
Kisermaat ataatsimik meerallit	121	115	113	125	136
Kisermaat ataatsimit amerlanerusunik meerallit	75	62	79	64	75
Aappariit meeraqanngitsut	59	61	53	31	42
Aappariit ataatsimik meerallit	25	33	28	20	37
Aappariit ataatsimit amerlanerusunik meerallit	70	64	59	61	63
Katillugit	1.089	1.087	1.154	1.150	1.291
Agguaqatigiissinneri					
Kisermaat meeraqanngitsut	7	7	7	7	8
Kisermaat ataatsimik meerallit	8	8	8	9	9
Kisermaat ataatsimit amerlanerusunik meerallit	8	6	8	7	8
Aappariit meeraqanngitsut	1	1	1	0	1
Aappariit ataatsimik meerallit	1	1	1	1	1
Aappariit ataatsimit amerlanerusunik meerallit	1	1	1	1	1
Katillugit	3	3	4	4	4

Najoqutaq: <http://bank.stat.gl/SONOU04>

3.5. Meeqqat inuusuttullu aningaasaatikillioortut ilaqtariit qanoq ittuunerinut immikkoortillugit

Taamatuttaaq ilaqtariit kisitsisitigut paasissutissaasa meeqqat inuusuttullu aningaasaatikillioortut inersimasunik imaluunniit inersimasunik aappariinnik najugaqateqartut immikkoortinneqarsinnaaneri ajornarunnaarsippaat. Takuneqarsinnaavoq meeqqat inuusuttullu inersimasunik kisermaanik ilaqtartaqartut, meeqqanut inersimasunik aappariinnik ilaqtartaqartunut sanilliullugit, agguaqatigiissinnerat annertunerpaalluni aningaasaatikillioortut taaneqarsinnaasut.

3.5. 2013-imit 2017-imut meeqqat inuusuttullu aningaasaatikillioortut ilaqtariit suussusiinut immikkoortiterlugit

	2013	2014	2015	2016	2017
Amerlassusaat					
Kisermaat	325	295	336	303	348
Aappariit	133	130	129	122	153
Katillugit	458	425	465	425	501
Agguaqatigiissinneri					
Kisermaat	9	8	10	9	10
Aappariit	1	1	2	1	2
Katillugit	4	3	4	4	4

Najoqutaq: <http://bank.stat.gl/SONOU03>

3.6. Aningaasaatikillioortut suaassutsinut immikkoortiterlugit

Aningaasaatikillioortut suaassutsinut immikkoortiternerisa takutippaat agguaqatigiissinnerini angutit amerlanerit aningaasaatikillioortut. 15-24-nilli ukiulinni arnat amerlanerupput.

3.6. 2017-imi aningaasaatikillioortut ukiuinut suaassutsinullu immikkoortiterlugit

Ukiut	Angutit	Arnat	Angutit	Arnat
	Agguaqatigiissinneri		Amerlassusaat	
0-iiit 4-nut	6	7	105	100
5-iiit 9-nut	4	5	66	64
10-iiit 14-inut	3	3	40	49
15-iiit 19-inut	6	8	62	82
20-iiit 24-nut	6	10	91	139
25-iiit 29-nut	8	8	138	113
30-iiit 34-nut	7	4	108	62
35-iiit 39-nut	5	3	81	42
40-iiit 44-nut	3	1	45	12
45-iiit 49-nut	4	2	64	31
50-iiit 54-inut	4	2	88	33
55-iiit 59-inut	4	1	86	22
60-iiit 65-inut	2	1	36	14
65-iiit 69-inut	1	0	8	2
70-iiit 74-inut	1	0	4	1
74-it qummullu	0	0	2	2
Katillugit	4	4	1.024	768

Najoqqutaq: <http://bank.stat.gl/SONOU01>

Ilisarnaatinut nassuiaatit:

- ... Paasissutissat pigineqanngillat
- .. Paasissutissat nalunaarsussallugit qularnarpallaarput mianersuussassaallutilluunniit
- . Kisitsisit pissusia tunngavigalugu saqqummersinnaanngilaq
- 0 Uuttuutigineqartup affaanit minneruvoq
- Soqanngilaq
- * Kisitsisaagallartoq missiliugarluunniit

Saaffissaq

Anders Blaabjerg

E-mail: abla@stat.gl

Isumaginninnermut tunngasut

Naatsorsueqqissaartarfik
 Postboks 1025 · 3900 Nuuk
 Oqar.: +299 34 57 70 · Fax: +299 34 57 90
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

